

เชียงใหม่ เมืองพหุวัฒนธรรม*
CHIANGMAI, A MULTI-CULTURALISM TOWN

ธัญภฤศ ฟองดาววิรัตน์

Thunyapruet Fongdawiratt

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University

Corresponding Author E-mail: thunya.cmu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเสียงที่เกิดจากกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนา ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวาง (Sound Installation Art) สะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ โดยการค้นคว้าศึกษาหาข้อมูลทางภาค เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตของเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เสียงที่เกิดจากศาสนพิธี รวมไปถึงกิจกรรมทางศาสนา หรือศาสนสถานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีการลงพื้นที่เพื่อบันทึกเสียงเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ และสร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่การกำหนดแนวความคิด เนื้อหา เรื่องราว และเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สร้างภาพร่างต้นแบบทางเสียง ทักษะศิลป์ รวมไปถึงแผนผังในการจัดวางผลงานเพื่อพัฒนาสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวางอันประกอบไปด้วยผลงานประติมากรรมที่เกิดจากการใช้แผ่นอคริลิคพิมพ์ลวดลายทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งติดตั้งลำโพงภายใน และหลอดไฟอัจฉริยะที่เปลี่ยนสีได้โดยการควบคุมจาก Mobile Application และมีการใช้ผลงาน Graphic Animation บนโทรทัศน์ โดยผลงานทั้งหมดนี้ถูกจัดวางตามทิศและตำแหน่งซึ่งอ้างอิงตามผังเมืองเชียงใหม่ผ่านการนำเสนอในรูปแบบของนิทรรศการศิลปะในพื้นที่จริง (Museum Art Space) และในระบบดิจิทัล (Digital Exhibition) ควบคู่กันไป

คำสำคัญ: ศิลปะเสียงจัดวาง; เชียงใหม่; พหุวัฒนธรรม

Abstract

This dissertation is a research article of project entitled Sound Installation Art. The objectives of this study are to study the sound produced by religious activities and rituals in Chiang Mai Municipality and to create works of Sound Installation Art. The study reflects the multiculturalism of Chiang Mai.

The research results found that sound produced by religious ceremonies including religious activities or places of worship in Chiang Mai Municipality There was an area visit to record audio and collect data for analysis. and provide inspiration leading to the formulation of concepts, content, and stories, and techniques for creating works of art, creating an audio prototype, visual arts, as well as a plan for the placement of works to develop into the creativity of Sound Installation Art that consists of sculptures created by using printed various religious patterns on acrylic sheets that install speakers and a smart light bulb that changes color by controlling from a Mobile Application is installed, and the animation graphics are presented on the television screen. All these works are arranged according to directions and positions based on the Chiang Mai Municipality city plan through the presentation in the form of Museum Art Space and Digital Exhibition as an alternative for the audience.

Keywords: Sound Installation Art; Chiangmai; Multi-Culturalism

บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย มีเศรษฐกิจรุ่งเรือง มีความเจริญทางศิลปวัฒนธรรม มีการวางรากฐานวิถีชีวิต วัฒนธรรมในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ จากการหลอมรวมเอาวัฒนธรรมจากอาณาจักรใกล้เคียง เช่น พม่า สุกโฮทัย อิทธิพลทางพระพุทธศาสนา รวมไปถึงอิทธิพลจากต่างชาติ ทำให้ดินแดนแห่งนี้กลายเป็นพื้นที่รองรับความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สอดประสานกันจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้น กลายเป็นดินแดนที่มีมนต์เสน่ห์อันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงจากการผสมผสานวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอยู่ตลอดเวลา (ศิริรัฐ ทองใหญ่ ณ อยุธยา, 2547) ก่อให้เกิดกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การปรับตัว (Adaptation) การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) บูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration) ทวิลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Double Ethnic Identity) และความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict) เรียกว่าเมืองพหุวัฒนธรรม เป็นการบูรณาการเอาความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างมารวมกันอยู่ในท้องที่หนึ่ง (พิชายรัตน์ดิกล ณ ภูเก็ต, 2555)

ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (อำเภอเมือง) นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวที่หมุนเวียนเข้ามาในแต่ละปี (กรมการปกครอง, 2561) วิถีชีวิตที่ผสมผสานกันดังกล่าวทำให้เกิดการรวมกลุ่มประชากรออกเป็นชุมชนต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนาจนกลายเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นเป็นของตัวเองซึ่งสามารถแบ่งเป็นย่านชุมชนที่มีความสำคัญได้ดังนี้ หายยา ช่างม่อย ศรีภูมิ วัดเกต ช่างคลาน ท่าแพ พระสิงห์ สุเทพ ช่างเผือก และประตูเชียงใหม่ (อนุ เนินหาด, 2548) จำต้องอาศัยกรอบคิดเรื่องการผังเมืองในการพิจารณาสังคมของคนในพื้นที่นั้น ๆ (จางวุฒิ ยุคศิลป์, 2556) ทำให้การรวมตัวเป็นชุมชนนั้นมีพื้นฐานมาจากการความเชื่อทางศาสนาของคน

การผสมผสานทางศาสนา พฤติกรรม การดำรงชีพจนกลายมาเป็นวิถีชีวิตซึ่งส่งผลให้เกิดเสียงที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชนที่มีศาสนา ศาสนสถาน และศาสนพิธีเป็นดังศูนย์รวมใจของผู้คน กิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่างก็มีการใช้เสียงเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม เช่น บทสวดภาวนา การร้องเพลงสรรเสริญ เป็นต้น ดังนั้น เสียงจากพิธีกรรมทางศาสนาจึงถือเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่

เสียงเป็นคลื่นความถี่ที่เกิดจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ และเดินทางสู่มนุษย์ผ่านการรับรู้ทางการได้ยิน เมื่อได้ยินเสียง สมองจะตีความ และสร้างคุณค่าความหมายให้แก่การรับรู้ขึ้น โดยการฟังและตอบสนองของมนุษย์มีทั้งหมด 5 ระดับตั้งแต่พื้นฐานการได้ยิน การฟังแบบปกติ การฟังเพื่อถอดรหัส หรือสัญลักษณ์ การซาบซึ้ง และระดับสูงสุดได้แก่การจดจำ (ไสว บุญมา, 2554)

จากข้อมูลดังกล่าวมานั้น ผู้ศึกษาจึงเกิดแรงบันดาลใจในการจัดทำโครงการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ชื่อว่า การสร้างสรรค์ศิลปะเสียงจัดวาง: เชียงใหม่ เมืองแห่งพหุวัฒนธรรม Sound Installation Art: Chiangmai The Multi-Culturalism Town โดยมีมุ่งศึกษาเสียงอันเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงความหลากหลายทางศาสนา และวัฒนธรรมในแต่ละย่านชุมชนของเมืองเชียงใหม่ โดยนำเสนอผลงานศิลปะจัดวางที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถเข้ามาอยู่ในตัวผลงานได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเสียงที่เกิดจากกิจกรรม และพิธีกรรมทางศาสนาในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวางสะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพหุวัฒนธรรม เสี่ยงจากกิจกรรมทางศาสนา และศาสนสถานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลนำมาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์งานศิลปะเสียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย และผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาภาคเอกสารทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมของเชียงใหม่ โดยได้นำข้อมูลมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multi-Culturalism) ได้แก่ ประวัติศาสตร์ และความเป็นพหุวัฒนธรรมของเชียงใหม่
2. ทฤษฎีการรับรู้ทางการได้ยินของมนุษย์ ได้แก่ จิตวิทยาทั่วไป ทฤษฎีความรู้สึกร่วมผัสของการได้ยิน ทฤษฎีการได้ยินเสียง ลักษณะพื้นฐานของเสียง ทฤษฎีสถานที่ ทฤษฎีความรู้สึกร่วมผัส และการตอบสนองต่อเสียงของมนุษย์
3. แนวคิดศิลปะเสียง (Sound Art) ได้แก่ นิยาม กฎของการออกแบบเสียง และแนวคิดในการออกแบบเสียง
4. งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เสียงในผลงานมัลติมีเดีย ได้แก่ การใช้เสียงเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมผัส และสัมพันธ์ภาพระหว่างเสียงอคูสติกอิเล็กทรอนิกส์ กับความรู้สึกร่วมผัสของมนุษย์
5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การใช้เสียงในผลงานศิลปะ Conceptual Art ประสบการณ์การฟังอันมีผลต่อความคิดอันหลากหลายของผู้ฟัง และความสำคัญของระดับความดังของเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมของเชียงใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษากระบวนการออกแบบเสียง (Sound Design) เกี่ยวกับเสียงที่แสดงถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเสียงจากกิจกรรมทางศาสนา บรรยากาศของศาสนสถานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด ศาลเจ้า วัดอินตูลู และศาสนสถานอื่น ๆ และวิเคราะห์ข้อมูลเสียง ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ คุณค่าความหมายในเชิงเนื้อหา และคุณค่าความหมายในเชิงทฤษฎีเสียง

สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวาง (Creation of Sound Art Installations) ผู้ศึกษาสร้างแรงบันดาลใจจากประสบการณ์การเป็นนักดนตรี เป็นนักศึกษาศิลปะ เป็นผู้ประพันธ์ดนตรี เป็นอาจารย์สอนกระบวนการวิชาการออกแบบเสียงในงานมัลติมีเดีย และอิทธิพลจากผลงานศิลปะสู่แนวคิด แล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานสร้างสรรค์ โดยกำหนดลำดับขั้นตอนในการทำงานดังนี้

1. การลงพื้นที่บันทึกเสียงเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาได้ทำการลงพื้นที่บันทึกเสียงเก็บข้อมูลโดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง เช่น ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเสียงเคลื่อนที่ หูฟัง และคอมพิวเตอร์ Laptop เป็นต้น

ภาพที่ 1 อุปกรณ์ และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลบันทึกเสียง

2. การปรับแต่ง วิเคราะห์ และจัดเก็บไฟล์ข้อมูลเสียง ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์เพื่อเลือกใช้เสียงในผลงาน นำมาปรับแต่ง (Editing) วิเคราะห์ และจัดเก็บในรูปแบบคลังเสียง (Sound Library) เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ภาพที่ 2 การทำงาน Edit คลื่นเสียงใน Studio

ภาพที่ 3 Software และ Plug-in ที่ใช้ในการทำงาน

3. แนวความคิด ทักษะคิด ความคิดเห็น และเนื้อหาของผลงานสร้างสรรค์ ผู้ศึกษามีทักษะคิดว่า ความไม่ยืดติด หรือไม่เข้มงวดทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวเชียงใหม่ ทำให้เกิดการผสมผสาน เรียนรู้ แลกเปลี่ยน จนกลายเป็นวิวัฒนาการทางสังคมที่น่าสนใจ นี่คือนวัตกรรมของความเป็นเชียงใหม่ ผู้ศึกษาต้องการนำเสนอความเปลี่ยนแปลง และความหลากหลายนี้ในแง่มุมแห่งความประทับใจ ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นชาวเชียงใหม่ มีโอกาสได้เห็น (ในความหมายได้ยีน) สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้คือความงดงาม คือสุนทรียะของการรับรู้ เป็นคุณค่าความหมายที่ต้องการถ่ายทอดไปสู่ผู้ชมงานผ่านชั้นเชิงทางศิลปะ เปรียบเสมือนการเล่าเรื่องบ้านของฉันทน์ ผ่านการใช้ศิลปะเสียงจัดวางไปสู่ผู้ชม

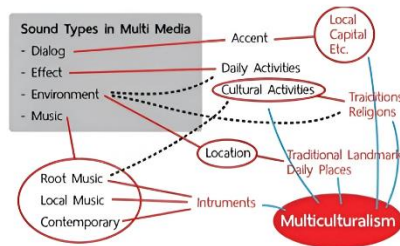
ภาพที่ 4 พิชซ่าหน้าไส้อ้ว (Lapin Café, 2016)

ภาพที่ 5 โคมลอย Angry Bird การนำตัวละครจากเกมยอดนิยมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างอุปกรณ์ในประเพณีลอยกระทงยี่เป็ง (Blogger, 2017)

กำหนดเทคนิค สร้างภาพร่าง และแบบจำลองของผลงาน

1. Sound Design ผู้ศึกษาได้เริ่มแจกแจงจากแนวความคิดออกมาเป็นแผนผังทางความคิด (Mind Map) จากนั้นจึงได้ร่างภาพผลงานและพัฒนาต่อเนื่องขึ้นตามลำดับ

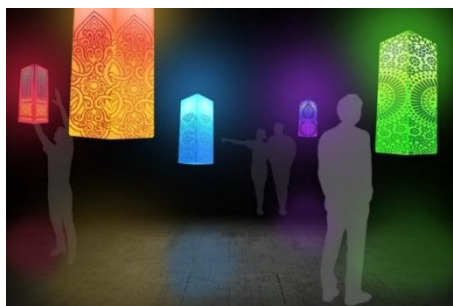
ภาพที่ 6 Mind Map จาก Concept Idea

2. Visual Art ผู้ศึกษาได้แปรค่าความหมายของศาสนา ความศรัทธาเป็นเรื่องของแสง และใช้ความมืด จึงได้ทำการสเก็ตซ์งานจากงานประติมากรรมเรขาคณิตเพื่อค่าความเป็นกลางทางรูปทรง มีการติดตั้งหลอดไฟ LED ควบคุมการเปลี่ยนสีผ่าน Mobile Application ในการควบคุมการทำงาน ติดตั้งลำโพงภายในเพื่อให้มีเสียงออกมาจากตัวผลงาน

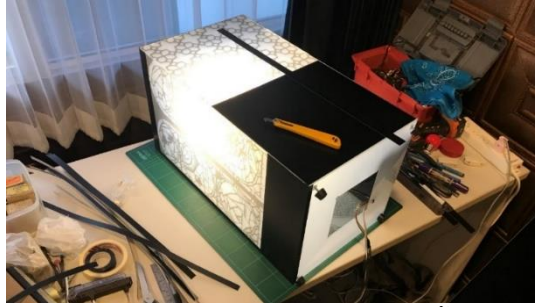

ภาพที่ 7 ภาพสเก็ตซ์ผลงานเรขาคณิตที่มีการติดตั้งลำโพง และหลอดไฟ LED

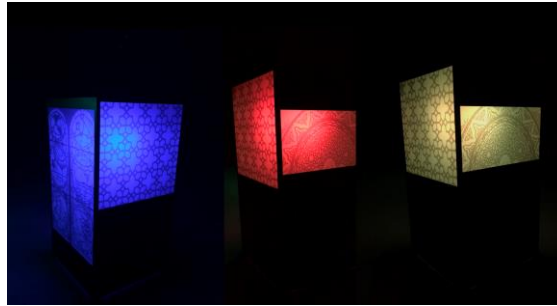
จากนั้นจึงเริ่มสเก็ตซ์เพื่อหาความเป็นไปได้ในการจัดวางในรูปแบบงานศิลปะ Installation Art ภายในพื้นที่ว่าง อีกทั้งยังมีการกำหนดมุมมองของผู้ชมให้กลายเป็นมุมมองสอดคล้องกับแนวคิดทางศาสนาที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความศรัทธา การบูชา และใส่ลวดลายของศาสนาสร้างพื้นผิวให้มีค่าเชิงสัญลักษณ์

ภาพที่ 8 ภาพสเก็ตซ์ Installation

ภาพที่ 9 การติดสติ๊กเกอร์ลงบนแผ่นอะคริลิก และประกอบขึ้นเป็นรูปทรงกล่องเรขาคณิต

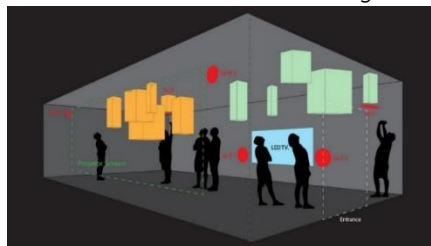

ภาพที่ 10 ตัวอย่าง Sculpture Models

3. Installation ผู้ศึกษาได้ออกแบบแผนผังในการจัดวางผลงาน โดยอ้างอิงจากแผนที่ของเทศบาลนครเชียงใหม่การแบ่งเขตชุมชนตามความเชื่อทางศาสนา รวมไปถึงการใช้ Media อื่น ๆ เช่น การใช้ Graphic Animation โทรทัศน์ ออกมาเป็นแบบร่าง Installation Floor Plan โดยจำลองห้องนิทรรศการเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่

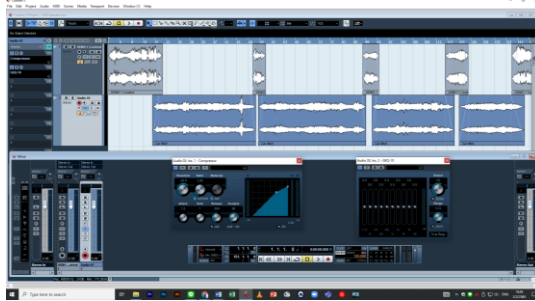
ภาพที่ 11 Installation Floor Plan - Chiangmai Religion Area

ภาพที่ 12 Installation Floor Plan

การสร้างสรรคผลงานศิลปะ

1. การออกแบบเสียง (Sound Design) ผู้ศึกษานำไฟล์เสียงจาก Sound Library มาทำการสร้างสรรค์ผลงาน โดยทำการแปลงคลื่นเสียงโดยใช้ Digital Plug-ins จาก Software สำหรับงานเสียง เพื่อติดตั้งในตัวผลงานประติมากรรม และร่วมกับผลงาน Animation ที่ฉายในโทรทัศน์เปิดเล่นแบบสุ่ม (Random) ในชิ้นผลงานต่าง ๆ

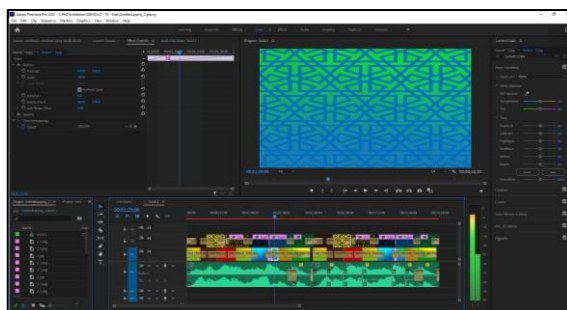
ภาพที่ 13 การทำงาน Sound Design ผ่าน Software และ Plug-Ins

การสร้างผลงานทัศนศิลป์ (Visual Art)

1. การสร้างผลงานประติมากรรม ผู้ศึกษานำลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของศาสนาต่าง ๆ มาตกแต่งประติมากรรมที่สร้างขึ้นจากการประกอบแผ่นอคริลิกขึ้นเป็นรูปทรงเรขาคณิตขนาดต่าง ๆ

2. ระบบแสงสว่าง ผู้ศึกษาได้ติดตั้งหลอดไฟที่สามารถเปลี่ยนสีได้โดย กำหนดให้มีการเปลี่ยนสีแบบ Soft และ Slow เพื่อนำเสนอความเปลี่ยนแปลงอย่างกลมกลืนทางการมองเห็นของผู้ชม โดยกำหนดค่าความสว่างของหลอดไฟต่างกันไปตามความเหมาะสมของขนาดผลงานแต่ละชิ้น

3. Animation ผู้ศึกษาได้นำลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของศาสนาต่าง ๆ มาสร้างเป็นผลงาน Animation ซึ่งมีการแปรเปลี่ยนของสีสอดประสานไปกับชิ้นผลงานประติมากรรมอื่น ๆ โดยทำการประมวลผลออกมาเป็นไฟล์ Video

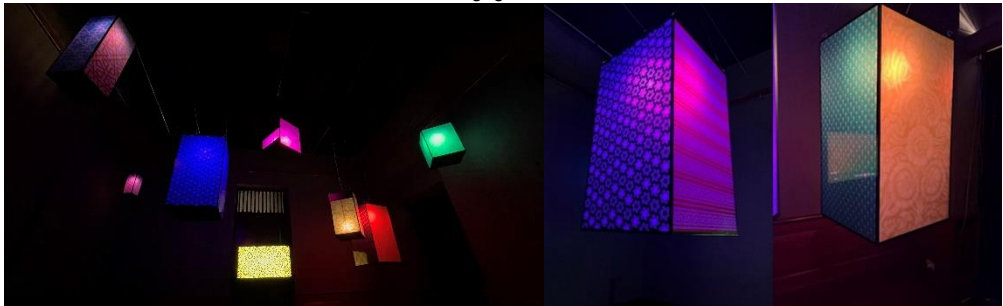
ภาพที่ 14 การทำ Animation จากภาพกราฟิกใน Adobe Premier Pro

การติดตั้งผลงาน ผู้ศึกษาใช้แผนทีกลุ่มใหญ่ของศาสนาในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่โดยอ้างอิงกับทิศจริงของเมืองเชียงใหม่ จากนั้นจึงทำการติดตั้งผลงานในห้องนิทรรศการ แล้วจึงเริ่มเดินระบบสายสัญญาณทั้งไฟฟ้า และสัญญาณเสียงมาลงยังจุดควบคุม (Console) เพื่อสะดวกต่อการควบคุมสัญญาณต่าง ๆ

ภาพที่ 15 การซิงลวดสลิงสำหรับแขวนชิ้นผลงาน และการติดตั้งระบบสัญญาณไฟ และสัญญาณเสียง

ภาพที่ 16 การทดสอบระบบทั้งหมด และผลงานชิ้นต่าง ๆ

ภาพที่ 17 ผลงาน Animation ในโทรทัศน์

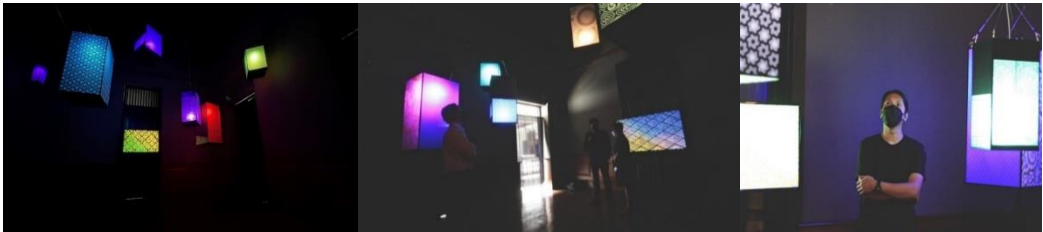
ในการตรวจสอบระบบเสียงซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของผลงาน ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบใน 3 หัวข้อดังนี้

1. ตำแหน่ง และทิศทาง (Position and Direction) มีการกำหนดตำแหน่งของการจัดวางผลงาน โดยจัดวางเพื่อให้ลำโพงอยู่ในตำแหน่งที่ครอบคลุมการฟังของผู้ชม และยังคงคำนึงถึงหลักการติดตั้งเครื่องเสียง เพื่ออรรถรสของผู้ชม

2. คุณภาพของเสียง (Equalization Quality) เนื่องจากคุณภาพของเสียงนั้นมีความเกี่ยวข้องกันกับคุณสมบัติของสถานที่ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องทำการปรับแต่งคุณภาพของเสียงในเพื่อให้เสียงในงานนิทรรศการมีคุณภาพสูงที่สุด

3. ความดัง/เบาของเสียง (Dynamic) ผู้ศึกษาทำการปรับความดัง/เบาของเสียงให้เหมาะสมกับขนาดของพื้นที่

นำผลงานศิลปะจัดแสดงสู่สาธารณชน ผู้ศึกษาจัดแสดงผลงานผ่านการจัดนิทรรศการศิลปะ ณ พื้นที่จัดแสดงผลงานศิลปะหอศิลป์ และในรูปแบบ Digital Exhibition บน Cyber Space Platform เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ชมที่ไม่สามารถเดินทางมาชมผลงานจริงได้

ภาพที่ 18 บรรยากาศในวันเปิดนิทรรศการ

ภาพที่ 19 QR Code สำหรับสแกนเพื่อเข้าชมงานในรูปแบบ Digital Exhibition

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับเสียง และความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมของเชียงใหม่ เสียงที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลประกอบไปด้วยเสียงที่เป็นเสียงมนุษย์อาจเกิดจากการเทศนา สวดภาวนา การร้องเพลงสรรเสริญ รวมไปถึงการพูดคุยของผู้คน เสียงที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ หรือการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในพิธีกรรม เครื่องดนตรี หรือเสียงดนตรีในศาสนสถานนั้นสะท้อนความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ สามารถใช้เพื่อเป็นสิ่งแทนความ (Representation) ได้

2. การวิเคราะห์ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวาง ผู้ศึกษาสามารถศึกษาพัฒนากระบวนการการทำงานในเชิงเทคนิคของงานเสียง และผู้ชมงานได้รับความบันเทิงตระหนักถึงความหมายในเชิงแนวความคิดของผลงานได้

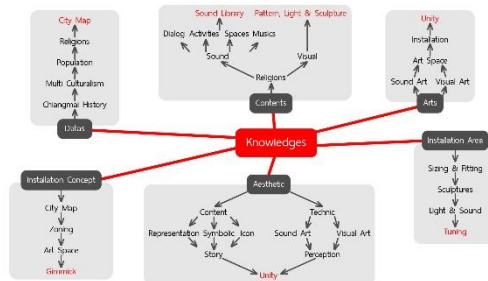
อภิปรายผลการวิจัย

1. เสียงที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้นมีความหลากหลาย ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการจัดกลุ่มเสียงตามเนื้อหา และตามหลักในงานออกแบบเสียง ได้แก่ เสียงบทสนทนา เสียงกิจกรรม เสียงดนตรี และเสียงบรรยากาศสภาพแวดล้อม เพื่อความเป็นระเบียบข้อข้อมูล และเพื่อความสะดวกในการนำไฟล์เสียงต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ทั้งนี้ผลงานมีความสอดคล้องกับผลงานชื่อว่า Dear Family โดย บุชรินทร์ ทองชัย (2563) ในแง่ของการนำเสียงที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนามาใช้ ทว่าแนวคิดของศิลปินเป็นเชิงประชดเสียดสีสังคม ซึ่งต่างกับผลงานของผู้ศึกษาที่มุ่งนำเสนอประเด็นในแง่บวก

2. จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวางซึ่งประกอบไปด้วยประติมากรรมรูปทรงเรขาคณิตที่ติดตั้งลำโพงและหลอดไฟสีภายใน และมีการใช้ Animation บนโทรทัศน์ ใช้บรรยากาศแสงสลัวเพื่อสร้าง Focus ให้กับงานเสียงซึ่งเป็นประเด็นหลักในการนำเสนอ ผู้ศึกษาพบว่าผู้ชมผลงานสามารถเข้าถึงวัตถุประสงค์ในการนำเสนอผลงาน อีกทั้งยังได้รับสุนทรียะซึ่งเกิดจากการชมผลงานศิลปะตรงตามวัตถุประสงค์อีกด้วย ในวงการวิชาการของประเทศไทย มีผลงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับการจัดวางโดยใช้ผลงานประติมากรรมร่วมกับเสียงชื่อว่า The Art of Human Voice โดย เตยงาม คุปตะบุตร (2560) ซึ่งเป็นหนึ่งในผลงานที่เป็นแรงบันดาลใจของผู้ศึกษาในการใช้เสียงร่วมกับประติมากรรม และการเร้าให้ผู้ชมเกิดการตีความเนื้อหาที่ได้จากการชมผลงาน ทว่าเนื้อหานั้นเป็นการสร้างความงุนงงให้ผู้ชม และไม่สามารถตีความการรับรู้ได้จากแง่มุมเดียว ซึ่งแตกต่างไปจากผลงานของผู้ศึกษาซึ่งมุ่งเน้นการสร้างสอดคล้อง และสัมพันธ์ของความแตกต่างในเมืองพหุวัฒนธรรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้ศึกษาได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยออกมาเป็น Mind Map ซึ่งสามารถอธิบายเป็นหัวข้อดังนี้

ภาพที่ 20 Mind Map สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

1. ความเชื่อมโยงของการศึกษาหาข้อมูล การสะท้อนความเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมผ่านการศึกษากลุ่มประชากรโดยจำแนกจากการรวมกลุ่มชุมชน การศึกษาผังเมืองเชียงใหม่ไปสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

2. ความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา และเสียง เสียงที่เกิดจากกิจกรรมทางศาสนา พิธีกรรม รวมไปถึงศาสนสถานการรวมกลุ่มชุมชนตามความเชื่อทางศาสนาสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเสียงจัดวาง

3. ความเชื่อมโยงระหว่าง เสียง และทัศนธาตุทางศิลปะ การนำเสนอผลงานศิลปะเสียงนั้นยังคงมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ทางศิลปะ เช่นเดียวกับผลงานทัศนศิลป์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้ผลงานทัศนศิลป์เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อช่วยส่งเสริม อีกทั้งยังเป็นลูกเล่นในการนำเสนอผลงาน ทั้งนี้ การนำทัศนศิลป์มาใช้ในผลงานจำเป็นจะต้องมีความเหมาะสม ต้องคำนึงถึงค่าความเด่นไม่ให้มากเกินไปจนรบกวนเสียง ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้รูปทรงเรขาคณิตซึ่งมีความเป็นกลางทางสายตา

4. แนวคิดในการจัดวางผลงานโดยการจำลองห้องนิทรรศการตามทิศ และผังเมือง ผู้ศึกษาได้แรงบันดาลใจในการนำผังเมืองเชียงใหม่มาเทียบเคียงกับห้องนิทรรศการทั้งในแง่ของทิศ และกลุ่มของชุมชนศาสนาต่าง ๆ ถึงแม้ว่าผู้ชมงานส่วนใหญ่อาจไม่ตระหนักถึงประเด็นดังกล่าว แต่ในฐานะศิลปิน การได้ช้อนคุณค่าบางอย่างไว้ก็นับเป็นกลอุบายที่น่าตื่นเต้น อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีแนวทางในการจัดวางผลงานพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

5. รสชาติของการรับรู้ของผู้ชมผ่านเสียงอันผูกโยงกับเนื้อหาของผลงาน ผู้ศึกษาคาดหวังไว้ว่าผู้ชมที่เข้ามาชมงานจะได้รับคุณค่าทางเรื่องราวผ่านผลงานอย่างมีชั้นเชิงทางศิลปะ เพื่อสร้างสุนทรียรส ความบันเทิงในการชมงาน อันนำไปสู่ความซาบซึ้ง และลุ่มลึกของเนื้อหา คุณค่าตามที่คุณค่าที่ตั้งเป้า และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. ความเหมาะสมของผลงานกับพื้นที่ และการแสดงนิทรรศการ ในแง่ของการทำงานในรูปแบบศิลปะจัดวางซึ่งเป็นผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยตรงกับสถานที่นั้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการกำหนดสถานที่เป็นอันดับแรกก่อนจะทำการกำหนดผลงานในเรื่องของขนาด และจำนวนผลงานให้เหมาะสม ทว่าห้องมีข้อจำกัดทางสีของผนัง และวัสดุตกแต่งค่อนข้างรบกวนสายตาซึ่งไม่สามารถปรับแก้ได้จึงต้องลดแสงสว่างเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสายตาให้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์นั้น การศึกษาหาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดแนวความคิดนั้นสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มีผลต่อเนื้อหา มีผลต่อการกำหนดแนวทาง และขอบเขตทางเทคนิคของกระบวนการสร้างสรรค์อันนำไปสู่มิติอันลุ่มลึกของผลงานซึ่งถือเป็นคุณค่าทั้งในทางเอกสารวิชาการ และคุณค่าในฐานะของผลงานศิลปะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ การนำแนวคิดมาเชื่อมโยงกับข้อมูลเพื่อการสร้างสรรคผลงานถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ เพราะสัมฤทธิ์ผลของศิลปะยังคงใช้ศาสตร์ความงาม ความ

เป็นเอกภาพ ดังนั้น นอกจากการให้ความสำคัญกับข้อมูล และการออกแบบเนื้อหาแล้วควรให้ความสำคัญกับคุณค่าทางทักษะ และคุณค่าในทางความงามอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

นำเสนอผลงานศิลปะในรูปแบบนิทรรศการแล้ว ผู้ศึกษายังได้จัดทำเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเหมาะสำหรับการนำไปศึกษาต่อยอดสำหรับผู้สนใจในอนาคต และที่สำคัญที่สุดคือสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในวงการวิชาการ อาทิเช่น วงการวิชาการศิลปะ ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของสถาบันการศึกษา หรือใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการต่อยอดองค์ความรู้ ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2561). *ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง*. สืบค้น 11 กันยายน 2561, จาก https://multi.dopa.go.th/icad/main/web_index
- จงวุฒิ ยุวศิลป์. (2556). *การจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3 ฉบับที่ 4 กับการมีส่วนร่วมของประชาชน* (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมือง และการปกครอง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เตยงาม คุปตะบุตร. (2560). *ศิลปะเสียงมนุษย์* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุษราพร ทองชัย. (2563). *Dear Family* (นิทรรศการศิลปะ). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2555). *พหุวัฒนธรรมนิยม สิทธิชนกลุ่มน้อยและความสมานฉันท์*. สืบค้น 11 กันยายน 2561, จาก <https://shorturl.asia/LaYt>
- ศิริรัฐ ทองใหญ่ ณ ออยุธยา. (2547). *ประวัติศาสตร์ล้านนาฉบับย่อ และชาวเชียงใหม่*. เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม.
- ไสว บุญมา. (2554). *ฟังอย่างไรจะได้ยิน*. กรุงเทพฯ: เวลโนวัน.
- อนุ เนินหาด. (2548). *ประวัติชุมชนในเมืองเชียงใหม่ : สังคมเมืองเชียงใหม่ เล่ม 10*. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- Blogger. (2017). *Lanna floating lanterns*. Retrieved September 11, 2022, from <https://shorturl.asia/zBAEg>
- Lapin Café. (2016). *Pizza with sausage*. Retrieved September 11, 2022, from <https://shorturl.asia/xakR5>

